

گروه دارویی درآستانه تحول

written by ravabet | ۱۴۰۰/۰۴/۰۶

به گزارش مجله خبری غذا و دارو، صنعت داروسازی در ایران با قدمت طولانی در حالی شرایط محدود شده‌ای را در زمینه قیمت‌گذاری محصولات سپری می‌کند که اصلی‌ترین دلیل آن تخصیص ارز دولتی ۴۲۰۰ تومانی به شرکت‌های تولیدی این صنعت محسوب می‌شود و طبیعتاً این صنعت «های‌تک» با توقع فروش با قیمت‌های اعلامی دولت (قیمت‌گذاری دستوری) روبه‌رو شده است که موضوع خلافیت و نوآوری در تولید و به طور کلی توسعه کمی و کیفی‌اش را با محدودیت مواجه کرده است.

نام واکسن	قیمت
مدرنا	۲۵-۳۷ دلار
فایزر	۱۹/۵ دلار
سینوفارم	۱۵ دلار
بهارات	۱۴/۸ دلار
اسپوتنیک	۱۰ دلار
برکت/پاستور	۸/۳ دلار
آسترازنکا*	۵ دلار

*قیمت واکسن آسترازنکا به علت برخی عوارض جانبی دچار افت شدیدی شده است.

اما صحبت‌های مسوولان این حوزه حاکی از آن است که امید دارند در سال پیش رو با تصمیمات حمایتی برای توسعه این صنعت، ارز دولتی مربوط گام به گام حذف و امکان فروش داخلی با قیمت‌گذاری رقابتی و همچنین ایجاد بستر صادرات گسترده ایجاد شود. برخی از فعالان بازار سرمایه که شناخت کافی از سازوکار قیمت‌گذاری دستوری ندارند افزایش هزینه مواد اولیه و تولید را به ضرر صنعت مورد نظر می‌دانند در حالی که در صورت حذف حمایت‌های دولتی در غالب تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی و محاسبه کلیه هزینه‌های ثابت و متغیر تولید بر مبنای ارز نیمایی، انتظار می‌رود قیمت محصولات نیز بدون دخالت دولت تعیین شده و در نتیجه آن بازه سودآوری شرکت‌های تولیدکننده افزایش متناسب و قابل‌توجهی یابد. طبق برآوردهای اولیه صورت گرفته انتظار می‌رود حذف قیمت‌گذاری دستوری در این صنعت و بالا آوردن نرخ دلار مورد نیاز برای تولید از قیمت ۴۲۰۰ تومانی به ارز نیمایی با اثر اهرمی ۱/۷ برابری موجب افزایش سودآوری شرکت‌های مربوطه شوند (در صورت ثابت در نظر گرفتن سایر عوامل). در نتیجه، این تحول بنیادی ضمن افزایش کیفیت محصولات دارویی تولیدی در بلندمدت، موجب استقبال نمادهای

دارویی مربوطه روی تابلو معاملات بورس نیز شود.

جلوگیری از قاچاق دارو

به گفته محمدرضا شانه‌ساز، رئیس سازمان غذا و دارو «به دلیل مزیت کیفی و قیمتی که در کشور داریم، همواره بخش اعظم تولیداتمان به صورت غیرقانونی به خارج از کشور قاچاق می‌شود که عدد آن بسیار بزرگ‌تر از صادرات قانونی دارو و تجهیزات پزشکی است.»

مهم‌ترین دلیل قاچاق اختلاف قیمت فاحش بین قیمت دارو در داخل و خارج از کشور است. موضوع قاچاق و محدودیت صادرات شرکت‌های داخلی، امکان بازاریابی و تثبیت جایگاه آنها را در کشورهای هدف عملاً غیر ممکن ساخته که پیش‌بینی می‌شود در صورت اجرایی شدن طرح حذف ارز 4200 تومانی، این امر نیز محقق شود.

تقویت تولید و صادرات

فرامرز اختراعی، رئیس هیات‌مدیره سندیکای تولیدکنندگان مواد دارویی، شیمیایی و بسته‌بندی دارویی گفته است: «در فروردین سال گذشته متوجه شدیم که حدود 350 میلیون دلار از ارزی که برای دارو اختصاص داده بودند، همه آن صرف واردات شد و همه آنها هم داروهای مشابه تولید داخل بودند.» این یکی از مشکلات ایجاد شده ارز دولتی در صنعت دارو است، به دلیل ارزانی دارو در ایران و همچنین دسترسی آسان به آن (بعضاً حتی بدون نسخه پزشکی) سرانه مصرف از استاندارد جهانی فاصله معناداری گرفته است. در صورت واقعی‌سازی قیمتی، این مقادیر صرفه‌جویی شده نیز به چرخه صادرات رسمی کشور وارد شده و موجب تقویت درآمدهای ارزی و افزایش سودآوری شرکت‌های داروسازی خواهد شد.

چالش پیشرو

به گفته محسن فتحی، عضو هیات رئیسه کمیسیون بهداشت و درمان مجلس، آزادسازی گام به گام نرخ ارز دارویی در صورت آماده‌سازی زیرساخت‌ها گریزناپذیر است، اما در شرایط فعلی تصمیم بر حفظ ارز دارویی گرفته شده است. آزادسازی ارز دارویی باید با برنامه‌ریزی و آماده شدن زیرساخت‌ها برای این اقدام، به صورت گام به گام صورت بگیرد. آزادسازی نرخ ارز باید به گونه‌ای انجام شود که فشار مالی آن بر مردم و بیمه‌ها تحمیل نشود؛ این‌گونه نباشد که موجب افزایش ناگهانی قیمت‌ها یا همه بار مالی آن بر بدنه نحیف بیمه‌های کشور تحمیل شود و این صنعت را به کلی نابود کند. بنابراین نباید انتظار داشت که حذف ارز دولتی در صنعت داروسازی یکجا و در یک مرحله رخ دهد، اما با هماهنگی دولت و مجلس و ارائه نقشه راه همه‌جانبه می‌توان انتظار داشت در آینده نه چندان دور این موضوع در صنعت داروسازی مشابه سایر صنایع که از بند نرخ‌گذاری دستوری رها شدند رخت بپندد و شاهد بالندگی بیشتر صنعت داروسازی در ایران باشیم.

تولید واکسن در ایران

ایران به همت جوانان پرتلاش و حمایت همه‌جانبه نهادهای مختلف در سال گذشته موفق به تولید واکسن کرونا شد و در کنار پنج کشور تولیدکننده این واکسن در دنیا یعنی چین، آمریکا، انگلیس، روسیه و هند که مورد تایید هستند. این موضوع علاوه بر حصول دستاورد بسیار بزرگ و ارزشمند، در شرایط تحریمی خاص کشور ما و محدودیت‌های عمومی بین‌المللی در فروش واکسن کرونا، می‌تواند نیاز ضروری داخلی را برآورده کند. طبق آخرین اعلام رسمی تنها درخصوص واکسن تولیدی برکت (از طریق شرکت شفا فارمد) تولید 30 میلیون دز در ماه در دستور کار قرار گرفته است. بر همین اساس و با توجه به نرخ

اعلامی غیررسمی 200 هزار تومانی علی‌الحساب برای هر دز، پیش‌بینی می‌شود فروش سالانه «برکت» از این محل به حدود 72 هزار میلیارد تومان برسد که عدد قابل‌توجهی است و با توجه به ارزش بازار امروز شرکت برکت P/S برآوردی تنها از این محل کمتر از یک سوم واحد خواهد شد. همچنین در صورت آغاز صادرات نیز جنبه‌های سودآوری شرکت افزایش خواهد داشت، اما باید در نظر گرفت که صادرات واکسن نیازمند اجرای دو پیش‌شرط است؛ واکسیناسیون کامل ایرانیان در داخل کشور (البته درکنار واکسن‌های وارداتی) و همچنین دریافت مجوز سازمان جهانی بهداشت (WHO)، پس از تکمیل فاز 3 مطالعاتی و انجام رویه بین‌المللی آن، در صورت عدم کارشناسی آمریکا در سال جاری دریافت آن محتمل خواهد بود. همچنین در صورت توفیق در تولید 30 میلیون دز واکسن در ماه، شرط اول نیز در سال جاری برآورده می‌شود، بنابراین امکان آغاز صادرات آن تا پایان سال دور از انتظار نیست. یکی از مسائل مربوط به صادرات عدم استقبال سایر کشورها از این واکسن خواهد بود که ریشه آن در عدم خودباوری در این زمینه است و خبر خوب است که این تا امروز بیش از 10 کشور (از جمله یک کشور اروپایی) تقاضای خرید واکسن ایرانی برکت را ارائه کرده‌اند و تقاضاهای رسیده در حال بررسی است. نکته مهم‌تر این است که موضوع واکسن در کشورهای دیگر با سطوح اقتصادی مختلف پتانسیل تقاضاهای جدید را ایجاد کرده و احتمال می‌رود پس از انجام موفقیت‌آمیز واکسیناسیون در داخل و برخی از کشورهای مورد توافق در آینده، کشورهای بیشتری تقاضای خرید این محصول استراتژیک و ضروری را ارائه کنند. قیمت واکسن ایرانی نسبت به مشابه‌های خارجی آن حداقل 30 درصد ارزان‌تر است. سوال دیگری که به ذهن برخی از افراد جامعه خطور می‌کند، ارائه مجوز تزریق واکسن «به صورت اضطراری» است که لازم به ذکر است به دلیل ماهیت خطرناک کووید - 19 و سرعت بالای پاندمی و جهش آن، کلیه مجوزهای ارائه‌شده بین‌المللی برای تزریق واکسن‌های تولیدی (فایزر، سینوفارم و...) نهایتاً در همین مرحله است و تفاوتی از این حیث وجود ندارد.

یکی از سوالات رایج فعالان اقتصادی، رقبای تولیدکننده داخل یا حتی واکسن‌های وارداتی است که باید گفت هر چه تولیدات سایر شرکت‌های داخلی یا واردات سرعت بگیرد، با توجه به اینکه واکسیناسیون ایرانیان سریع‌تر تکمیل و امکان صادرات (با شرایط قیمتی بهتر و تولید بیشتر) میسر می‌شود، طبیعتاً به نفع شرکت شفا فارمد، تولیدکننده محصول و برکت، سهامدار عمده آن خواهد بود (درخصوص سایر سرمایه‌گذاری‌های این مجموعه به خصوص در زمینه داروهای خاص آنزیمی و همچنین ایجاد بزرگ‌ترین شهرک دارویی در خاورمیانه توصیه می‌شود به کدال مراجعه کنید). نکته دیگر این است که پیش‌بینی می‌شود در آینده تکرار تلقیح واکسن (یادآوری) دست‌کم برای افراد مسن مورد نیاز باشد، بنابراین احتمال می‌رود موضوع تولید واکسن و سودآوری حاصل از آن، در قالب سود قابل تکرار برای سالیان متمادی برقرار بماند. همچنین حداقل یک دور واکسیناسیون کامل مردم جهان نیز امری نیست که در کوتاه‌مدت میسر باشد. بررسی قیمت سهم در مقایسه با شاخص کل و شاخص مواد دارویی در 6 ماه گذشته نشان می‌دهد که نماد با استقبال معامله‌گران و بازدهی 52 درصدی در طول این بازه زمانی روبه‌رو شده است که به نظر بی‌ارتباط با موضوع تولید واکسن کرونا نیست (بازدهی شاخص کل در این بازه زمانی منفی 8/14 درصد و شاخص مواد دارویی نیز منفی 5/25 درصد است). مطلب آخر هم این است که در گروه دارویی برخی شرکت‌های دیگر نیز از موضوع واکسن تولیدی مورد اشاره بهره می‌برند، شرکت‌هایی که در زمینه پخش محصولات دارویی از جمله واکسن کرونا فعالیت داشته یا سرمایه‌گذاری کرده‌اند که از جمله آن می‌توان به نمادهای «پخش» و «والبر» (با توجه به سهامداری بالای برکت در آنها) اشاره کرد.